

Ars
Islamica'nın
kapağı

titüsü'nün müşterek yayın organı olarak 1934 yılında yayımına başlandı. Her sayısı büyük boyda 130 sayfalık cüzler halinde ve oldukça temiz bir şekilde basılan dergi yılda iki cüz olmak üzere tasarlanmıştır. Her yıl bir cildi çıkan dergi 1944-1945 yıllarında bir duraklamadan sonra 1946 ve 1948 yıllarında iki cilt bir arada olmak üzere 1951'de basılan XVI. cilde kadar devam etti. Bu ciltte yayını durdurulduysa da kısa bir süre sonra 1952'de *Ars Orientalis* adı altında yeniden çıkmaya başladı. İlk dört cildi Mehmet Ağaoğlu'nun idaresinde basılmış olan derginin yönetimi 1938'den sonra R. Ettinghausen tarafından yürütülmüştür.

İlk sayıdan itibaren *Ars Islamica*'nın içinde J. Strzygowski, F. Sarre, M. Dimand, D. Talbot Rice, C. J. Lamm, A. U. Pope, G. Wiet, K. Erdmann, A. Gabriel, A. K. Coomaraswamy, R. Riefstahl, A. Sakisian, E. Kühnel, E. Diez, A. Godard, C. Cahen, J. Sauvaget, B. Gray, L. Mayer, H. Buchthal, R. Ettinghausen, E. Herzfeld, A. Lane, T. Öz ve daha birçok ünlü İslâm sanatları uzmanı tarafından kaleme alınmış makaleler, küçük notlar, kitap tahlil ve tanıtımları ile haberler yer almaktadır. Son cildinde R. Ettinghausen'in yazdığı bir önsözde, derginin harcamalarını karşılayamadığı ve bunun için Washington'da Freer Gallery of Art ile Smithsonian Enstitüsü'nün yayın işini üstlenerek *Ars Orientalis* adıyla yeni bir dizi halinde devam etmesini kararlaştırdıkları bildirilmiştir. *Ars Islamica*'nın kütüphanelere girmiş olan on altı cildi, zengin ve dolgun araştırma makaleleriyle İslâm sanatlarının çeşitli dallarındaki eserlerin tanınmasında büyük hizmet görmüştür (derginin içinde yer alan yazıların toplu listesi için bk. "Index to *Ars Islamica*", *AI*, XV-XVI (1951), s. 307-328).

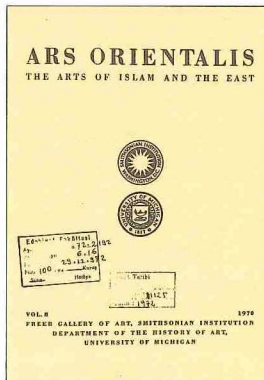
SEMAYİ EYİCE

ARS ORIENTALIS

Doğu sanatları hakkında
Amerika Birleşik Devletleri'nde
yayımlanan yıllık dergi.

1934'te Mehmet Ağaoğlu'nun kurduğu *Ars Islamica** adlı derginin 1951'de yayınına son vermesi üzerine, bir dereceye kadar onun yerini tutmak üzere yayımına başlanmıştır. Washington'da Freer Gallery of Art ile Smithsonian Enstitüsü Güzel Sanatlar Bölümü'nün (Fine Arts Department) beraberce çıkardıkları bu derginin ilk ciltlerinde Yakınoğu sanatları ile ilgili editörlüğü R. Ettinghausen, Uzakdoğu sanatları editörlüğünü ise M. Loehr üstlenmiştir. Yayın kurulu ise 1954'ten bu yana değişen pek çok ismi ihtiva etmektedir. Son ciltlerde yayın işleri sorumlusu olarak Oleg Grabar görülmektedir.

Ars Orientalis'in ilk cildi 1954'te yayımlanmış, 1984'te ise XIV. cildi basılmıştır. Bu on dört cilt bir-üç yıl aralıklarla, değişik hacimde, fakat daima çok temiz baskılı ve ciltli olarak çıkarılmıştır. İçinde İslâm, Türk ve Arap âlemine dair yazıların yanında Asya ve Uzakdoğu sanatlarına dair makalelere de yer verilmiştir. M. Loehr'e armağan olarak düzenlenen X. ciltte ise yalnız Çin sanatı ile ilgili yazılar bulunmaktadır. Oldukça hacimli olan II. cilt (1957), Freer galerisinin kurucusu Charles Lang Freer için 100. yıldönümü armağanı olarak hazırlanmış, V. cilt (1963) ise A. G. Wenley'e armağan olarak basılmıştır. *Ars Orientalis*'te D. S. Rice, B. Gray, M. Loehr, R. Ettinghausen, B. W. Robinson, H. Stern, M. Van Berchem, R. Ghirshman, E. Kühnel, K. Otto - Dom, H. Terrasse, C. J. Lamm, E. Wellecz, F. Rosenthal, G. Martiny, J. Schacht, M. Cheham, E. Grube, H. Goetz, L. Golvin, J. Carswell, W. Denny ve daha birçok Türk, İslâm, Yakın ve

Ars
Orientalis'in
kapağı

Uzakdoğu sanatları uzmanı tarafından yazılmış, pek çoğu hiç bilinmeyen konulara dair makaleler yer almaktadır. Türkler'den ise Kamer Ağaoğlu, Oktay Aslanapa, Nurhan Atasoy, Ahmet Ateş, Esin Atıl, Emel Esin, Güner İnal, Doğan Kuban ve S. Kemal Yetkin'in imzaları görülmektedir.

SEMAYİ EYİCE

ARSAL, Sadri Maksudi

(1880-1957)

Kazan Türkleri arasında yetişen
tanınmış siyaset ve ilim adamı.

Rusya'da Kazan civarında Taşsu köyünde doğdu. Köyün imamı Nizâmeddin Maksudi'nin oğludur. İlk tahsiline Kazan'da Allâmiye Medresesi'nde başladı. Burada Arapça ve dinî ilimleri öğrendi. 1895'te Kırım'a giderek ağabeyi Ahmed Hâdi Maksudi'nin öğretmenlik yaptığı Bahçesaray Zincirli Medresesi'nde Rusça öğrendi. Orada Gaspıralı İsmâil Bey'le tanıştı, daha sonra Rus Öğretmen Okulu'na kaydoldu (1897). Bu okulda Ayaz İshâkî ile yakın arkadaşlık kurdu. Öğretmen okulundan mezun olduktan sonra yüksek tahsil için Paris'e gitti. Hukuk Fakültesi'ne yazıldı; burada Yusuf Akçura ve Yahya Kemal'le tanıştı. 1906 yılında bu okulu bitirdi. Paris'te Hukuk Fakültesi'ne devam ederken Edebiyat Fakültesi'ne Collège de France gibi yerlerde tarih ve sosyoloji dersleriyle bazı konferansları takip etti. Paris'ten Rusya'ya döndüğü sıralarda ilk ihtilâl yapılmış (1905), Rus çarı meşrutî bir idare kurmaya mecbur kalmıştı. İlk defa toplanan дума (parlamento) kısa bir süre sonra dağıldığından, Sadri Maksudi Kazan'dan temsilcisi olarak bulunduğu ikinci ve üçüncü dumlarda müslüman milletvekillerinin tabii lideri durumuna geçti. Bu görevi sırasında faal bir şekilde çalışarak Rusya Türkleri'nin çeşitli meselelerini meclis kürsüsünde dile getirdi.

Sadri Maksudi'nin dumlardaki faaliyetleri bilhassa Ruslaştırma aleyhinde ve millî kültürün korunması yönündeydi. Zira Türk-Rus kültür mücadelesinin temelini, çeşitli yollara başvurularak Türkler'e ana dillerini unutturmak ve onları mümkün olduğu kadar süratle Ruslaştırmak teşkil etmekte idi. Rus siyasi cereyanlarından tamamıyla haberdar olan Arsal, mücadele metodunu buna göre ayarlayarak hareket etmek gibi bir kabiliyete sahip olduğundan başarılı olmuştur.